BIULETYN KOWIEŃSKI

Nr. Wilno, dnia 4 listopada 1936 r. 1526.

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ. Dział. Str.

1. "Lietuvos Aidas" w sprawie neutralności państw bałtyckich.- I. 1.
2. Dr.K.Grinius o statystyce Litwy i Polski.- " "

Kronika.

3. Sprawa stosunków polsko-litewskich a Anglia. " 2.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

Kronika.

4. Przedłużenie terminu rejestracji towarzystw.- III. "
5. Zmiany personalne w Izbie Rolniczej.- " "

IV. SPRAWY POLSKIE I INNYCH MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH NA LITWIE.

Kronika.

6. Sprawy szkół polskich na Litwie. IV. "
7. 10-lecie"Samogitii" . " "

x

x x

Wydawnictwo informacyjne Instytutu Naukowo-Badawczego Europy Wschodniej (Referat Litewski).

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

1/. "LIETUVOS AIDAS" W SPRAWIE NEUTRALNOŚCI PAŃSTW BAŁTYCKICH. "L.Aidas" Nr.500 z 30. X. 1936 r. Artykuł dr.G. Rutenberga p.t. "Neutralność, neutralizacja i państwa bałtyckie".Streszczenie:

W związku z mową króla belgijskiego należałoby rozważyć sprawę neutralności i neutralizacji państw bałtyckich. Ze sprawą tą wypadnie państwom bałtyckim się zetknąć. W 1920 r. przy zawieraniu pokoju z Sowietami była ta sprawa już przewidziana. W traktatach pokojowych Litwy, Estonii i Finlandii z Rosją ustalono w specjalnych artykułach, że Sowiety zgadzają się na uznanie trwałej neutralności tych państw, o ile neutralność ta uzyska międzynarodowe uznanie. Następnie w 1926 r. w paktach o nieagresji pomiędzy Litwą, Łotwą i Estonią, a Sowietami wyrażone były oświadczenia tych państw o neutralności względem ZSSR. Oświadczenie Litwy złożono w nocie ministra S.Z. do komisarza S.Z. ze strony Sowietów. Oświadczenie to głosi, iż rząd litewski przytrzymuje się zdania,że ze względu na geograficzne położenie Litwy zobowiązania , wynikające dla Litwy z przynależności jej do Ligi Narodów, nie mogą przeszkadzać wysiłkom Narodu Litewskiego w zachowaniu neutralności odpowiadającej najbardziej żywotnym interesom Litwy. Oświadczenia Łotwy, Estonii i Finlandii wyrażone w pakcie o nieagresji też brzmią podobnie. Wynika stąd,że już w kilku traktatach międzynarodowych wyrażone były tendencje członków ententy bałtyckiej o neutralności. Mimo tego daleko jeszcze do zrealizowania neutralizacji tych państw. Nie wystarcza bowiem jednostronne oświadczenie na temat potrzeby neutralizacji. Zachodzi jeszcze potrzeba międzynarodowego uznania tej neutralizacji. Zanim uznania takiego niema sytuacja Belgii jest pod tym względem taka sama co sytuacja państw Bałtyckich, które mają nawet w swych traktatach pokojowych z Sowietami obietnice sowieckie odnośnie uznania stałej neutralności państw bałtyckich, o ile neutralność ta będzie uznana na forum międzynarodowym.Jednak narazie zarówno Belgia jak państwa bałtyckie związane są z nałożonymi na nie przez pakt Ligi Narodów obowiązkami uczestniczenia w akcji, zmierzającej do zapewnienia zbiorowego bezpieczeństwa. /K./.

2/. DR.K.GRINIUS O STATYSTYCE LITWY I POLSKI. "L.Żinios" Nr. 219 z 30.X.1936 r. Artykuł dr.K.Griniusa p.t. "Litwa i Polska w cyfrach".Streszczenie:

Zaznaczyć należy, że Litwini zbyt mało znają swych sąsiadów, a zwłaszcza Polskę. Na podstawie"Małego Rocznika Statystycznego" na 1935 r. oraz danych Litewskiego Centralnego Biura Stastycznego cyfry odnoszące się do Polski i Litwy przedstawiają się we wzajemnym stosunku jak następuje:

Obecna Republika Polska jest prawie 7 razy większa od terytorium Republiki Litewskiej. Długość granicy z Litwą wynosi 507 km /według Lit.Rocznika Statystycznego na 1934 r. 525 km/. Granica morska zarówno w Polsce jak w Litwie jest b. krótka. Ludność Polski wynosi prawie 14 razy więcej niż ludność Litwy. Gęstość zaludnienia w Polsce jest dwa razy większa niż w Litwie. Jednak gęstość zaludnienia w płónocno-wschodnich częściach Polski jest o wiele mniejsza niż w Litwie. Na 100 mieszkańców liczba mówiących po polsku w domu wynosi 69, zaś w Litwie mówiących po litewsku około 80. W miastach w Polsce mieszka przeszło 1/4 ogółu ludności, zaś w Litwie tylko 1/7.Polska posiada 12 miast z ludnością ponad 100 tysięcy mieszkańców, zaś Litwa tylko jedno miasto tego rodzaju /Kowno/. Naturalny przyrost w Polsce wynosił w 1934 r. 12,1 pro mille, zaś w Litwie 10,2.

Liczba gospodarstw w Polsce wynosiła w 1921 r. 3.262.000.
/A-8/ 39/.

K r o n i k a .

3/. SPRAWA STOSUNKÓW POLSKO-LITEWSKICH A ANGLIA . "Sekmadienis" z 1.XII. 1936 r.: Jak podają miarodajne źródła, odpowiednie londyńskie sfery polityczne w obliczu ostatnich wypadków zainteresowały się kwestią sporu polsko-litewskiego i szukają możliwości zlikwidowania tego sporu. Podróż polskiego ministra S.Z. do Londynu ma się ściśle wiązać z tymi dążeniami londyńskich sfer politycznych w kwestii uregulowania stosunków polsko-litewskich. /A-8/24/.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ
I ŻYCIE SPOŁECZNE.

K r o n i k a .

4/. PRZEDŁUŻENIE TERMINU REJESTRACJI TOWARZYSTW. "L.Żinios" z 30.X.1936 r.: Jak podają, ostateczny termin rejestracji towarzystw, który był wyznaczony na dzień 1 listopada r.b. został ponownie przedłużony na przeciąg sześciu miesięcy. Ustalono, że towarzystwa będą mogły złożyć swe statuty do rejestracji do dnia 1 maja 1937 roku, zaś termin ostatecznego zatwierdzenia towarzystw przez M-stwo Spr.Wewnętrznych przesunięto do dnia 1 sierpnia. /C-20/.

5/. ZMIANY PERSONALNE W IZBIE ROLNICZEJ."L.Żinios" z 30. X. 1936 r. : W Izbie Rolniczej zaszedł szereg zmian personalnych. Nowy dyrektor Izby wyznaczył na stanowisko wicedyrektora kierownika kółek młodych rolników agr. Ł.Tyszkusa. Będzie on i nadal zwierzchnikiem kółek młodych rolników. Dotychczasowy wicedyrektor Izby agr.Waszkielis obejmuje kierownictwo działu hodowli bydła, zaś dotychczasowy kierownik tego działu agr.Mażejka będzie pełnił obowiązki pomocnika kierownika działu hodowli bydła. /C-16/.P.

IV. SPRAWY POLSKIE I INNYCH MNIEJSZOŚCI
NARODOWYCH NA LITWIE.

K r o n i k a .

6/. SPRAWY SZKÓŁ POLSKICH NA LITWIE. "Dzień Polski" z 31.X.1936 r.: Dnia 27 b.m. w dwa miesiące po rozpoczęciu roku szkolnego p.Leontyna Józefowiczowa, wieloletnia kierowniczka polskiej szkoły początkowej w Jeziorosach, zakomunikowała, że od dnia 1 listopada r.b. będzie pracowała w miejscowej szkole litewskiej i ma odnośną nominację. Zaznaczyć należy, że powyższa polska szkoła początkowa, należąca do T-stwa "Oświata" w Jeziorosach, była jedyną, gdzie kierowniczka otrzymywała pensję od rządu. O przeniesieniu p.Józefowiczowej do szkoły litewskiej M-stwo Oświaty nie powiadomiło ani "Oświaty", ani też "Pochodni", wobec czego szkoła od jutra jest pozbawiona kierownictwa i nie może funkcjonować.

30 października udała się do Ministerstwa Oświaty delegacja komitetu rodzicielskiego zamkniętej szkoły polskiej początkowej w Kalwarii. Delegacja złożyła umotywowane podanie z prośbą o umożliwienie dalszego istnienia szkoły. /D-2 /.P.

7/. 10-LECIE SAMOGITII. "Dzień Polski" z 31.X.36: Dnia 5 listopada Korporacja studentów Polaków w Litwie studiujących w Bernie morawskim "Samogitia" będzie obchodzić jubileusz swego 10-lecia./D-2 /.